Роєнко Світлана Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри соціальної педагогіки та соціальної
роботи, Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
ORCID 0000-0003-1250-6458
s.o.roienko@udpu.edu.ua

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ: ЯК УНИКНУТИ ПОРУШЕННЯ ЕТИЧНИХ ТА ПРАВОВИХ НОРМ

Соціальна робота передбачає надання підтримки найбільш вразливим групам населення, що потребує від фахівця високого рівня професіоналізму, етичності та неупередженості. У цьому контексті особливої уваги заслуговує проблема конфлікту інтересів, що може виникнути під час здійснення професійної діяльності. Його ігнорування або неналежне врегулювання загрожує порушенням етичних норм, підривом довіри до соціального працівника та установи, а також може мати правові наслідки.

Закон України «Про запобігання корупції» потенційний конфлікт інтересів розглядає як «наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень» [1]. У соціальній сфері конфлікт інтересів може проявлятися у таких площинах: фінансовій, родинній, особистісній та професійній. Потенційними умовами для виникнення конфлікту інтересів може бути надання допомоги особам з якими фахівець із соціальної роботи перебуває у родинних чи дружніх стосунках, використання інформації про отримувачів соціальних послуг у власних інтересах.

Одним із шляхів мінімізації прояву конфлікту інтересів є дотримання чинних нормативних норм, що регулюють діяльність фахівців із соціальної

роботи. Зокрема, надання соціальних послуг має здійснюватися на засадах гуманізму, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, поваги до честі та гідності, толерантності, соціальної справедливості, доступності та відкритості, неупередженості та безпечності, добровільності, конфіденційності, а також максимальної ефективності та прозорості використання надавачами соціальних послуг бюджетних та інших коштів тощо [3]. Зазначені принципи узгоджуються з етичними цінностями та нормами, що закріплені у національних та міжнародних етичними кодексах. Організація професійної діяльності соціальних працівників базується на положеннях «Етичного кодексу спеціалістів соціальної роботи в Україні» (2005), в якому визначено основоположні принципи діяльності та норми етичної поведінки спеціалістів із соціальної роботи [2].

На міжнародному рівні фаховими документами, що врегульовують питання професійної етики в соціальній роботі є «Глобальні декларації етичних принципів соціальної роботи», ухвалені 2018 р. Міжнародною федерацією соціальних працівників (МФСП) та Міжнародною Асоціацією шкіл соціальної роботи (МАШСР). У документах визначено 9 етичних принципів: визнання гідності людини, сприяння правам людини, сприяння соціальній справедливості, сприяння праву на самовизначення, сприяння праву на участь, повага конфіденційності та приватності, ставлення до людей як до цілісних індивідів, етичне використання технологій та соціальних медіа, професійна доброчесність [3].

Загалом етичні принципи передбачають визнавати пріоритети професійної відповідальності над власними інтересами, а також обов’язок соціального працівника уникати ситуацій, у яких особисті інтереси можуть завадити професійним рішенням.

У разі виникнення сумнівів щодо наявності конфлікту інтересів під час виконання повноважень (здійснення дій або ухвалення рішень), особа, зазначена в підпунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», має право звернутися до Національного агентства за роз’ясненням

відповідно до частини п’ятої статті 28 цього Закону.

Для уникнення порушень, пов’язаних з конфліктом інтересів, необхідно впроваджувати внутрішні процедури та політики з управління конфліктами інтересів, зокрема:

– регулярно проводити навчання з етики та антикорупційного законодавства;

– забезпечувати прозорість процесів надання послуг та прийняття рішень;

– здійснювати обов’язкове інформування про потенційний конфлікт інтересів.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700- VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text (дата звернення: 20.05.2025).

2. Про затвердження Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи України : наказ Міністерства України у справах молоді та спорту від 09.09.20051965. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05#Text (дата звернення: 18.05.2025).

3. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VШ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text (дата звернення: 21.05.2025).

4. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. № 1. С. 70-85. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2019--70-85.pdf (дата звернення: 21. 05.2025).